

ÜSTÜNLÜK

Yapay Zekâ, ChatGPT ve Dünyanın
Kaderini Değiştirecek Yarış

Parmy Olson

Çeviren: Kadife KAVRAM

Bu kitabın yayın hakkı PHOENIX YAYINEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

ÜSTÜNLÜK

Yapay Zekâ, ChatGPT ve Dünyanın Kaderini Değiştirecek Yarış
Parmy Olson

Orijinal Künye: SUPREMACY

AI, ChatGPT, and the Race That Will Change the World

Copyright © 2024 by Parmy Olson

Published by arrangement with St. Martin's Publishing Group. All rights reserved.

St. Martin's Publishing Group ile yapılan anlaşma kapsamında yayımlanmıştır.

Tüm hakları saklıdır.

Çeviren: Kadife Kavram

Çeviri Editörü: Murat Gülsaçan

Editör: Özlem Can Albayrak

Kapak Tasarımı ve Dizgi: İrem Nur Acar

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

2026 Mayıs, Ankara

ISBN No: 978-605-7789-85-3

Phoenix Yayınevi-Ünal Sevindik

Yayıncı Sertifika No: 11003

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay-Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

Baskı: Dedemat Matbaacılık

Sertifika No: 70086

Melih Gökçek Bulvarı 1447 Cadde No: 37

İvedik Organize Sanayi Yenimahalle-Ankara

Tel: 0507 932 59 30

Dağıtım:

Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1

Kızılay/Ankara

Tel: 0(312) 419 97 81 pbx

Faks: 0(312) 419 16 11

e-posta: info@siyasalkitap.com

<http://www.siyasalkitap.com>

ÜSTÜNLÜK

Yapay Zekâ, ChatGPT ve Dünyanın
Kaderini Değiştirecek Yarış

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
-------------	---

1. PERDE: DÜŞ

1. BÖLÜM: Lise Kahramanı.....	13
2. BÖLÜM: Kazan, Kazan, Kazan.....	25
3. BÖLÜM: İnsanları Kurtarmak	37
4. BÖLÜM: Daha İyi Bir Beyin.....	49
5. BÖLÜM: Ütopya İçin, Para İçin.....	67
6. BÖLÜM: Görev	81

2. PERDE: LEVİATHANLAR

7. BÖLÜM: Oyunlar Oynamak.....	97
8. BÖLÜM: Her Şey Harika	109
9. BÖLÜM: Golyat Paradoksu.....	121

3. PERDE: FATURALAR

10. BÖLÜM: Boyut Önemli.....	133
11. BÖLÜM: Büyük Teknolojiye Bağımlı.....	151
12. BÖLÜM: Mit Avcıları.....	165

4. PERDE: YARIŞ

13. BÖLÜM: Merhaba, ChatGPT	183
14. BÖLÜM: Belirsiz Bir Kıyamet Hissi	201
15. BÖLÜM: Şahmat.....	221
16. BÖLÜM: Tekellerin Gölgesinde	235

TEŞEKKÜR.....	245
KAYNAKÇA	249
DİZİN	263
YAZAR HAKKINDA	271

ÖNSÖZ

Bu kitabı elinize alıp ilk satırları okuduktan sonra, bunları bir insanın yazıp yazmadığını merak ediyor olabilirsiniz.

Sorun değil. Alınmıyorum.

İki yıl önce böyle bir düşünce aklınızın ucundan bile geçmezdi. Ama bugün makineler, insanlarca üretilen içerikten ayırt edilmesi güç görünen makaleler, kitaplar, illüstrasyonlar ve bilgisayar kodları üretiyor. George Orwell'in 1984'ündeki distopik gelecekteki "roman yazma makinesi"ni ve popüler müzik üreten "besteleştiricisi"ni hatırlayın. Artık bunlar var ve değişim o kadar hızlı gerçekleşti ki kamuoyunu sersemletti; bugünün ofis çalışanlarının bir iki yıl içinde işlerinin olup olmayacağını sorgular olduk. Bir anda milyonlarca beyaz yakalı savunmasız hâle gelmiş gibi görünüyor. Yetenekli genç çizerler, sanat okuluna gitmeye zahmet etmeleri gerekip gerekmediğini düşünüyor.

Dikkat çekici olan, bütün bunların ne kadar çabuk olup bittiği. Teknoloji endüstrisi üzerine yazdığım on beş yıl içinde, yapay zekânın yalnızca son iki yılda kat ettiği hızda ilerleyen başka bir alan görmedim. Kasım 2022'de ChatGPT'nin piyasaya çıkması, yalnızca bilgiyi işleyen değil, *biz-zat üreten* yepyeni bir YZ türü yaratma yarışını ateşledi. O vakitler YZ araçları köpeklerin tuhaf görüntülerini üretebiliyordu. Şimdiyse Donald Trump'ın gözenekleri ve cilt dokusu o kadar gerçekçi görünen fotogerçekçi resimlerini üretiyorlar ki sahte olduklarını ayırt etmek neredeyse imkânsız.

Pek çok YZ geliştiricisi bu teknolojinin ütopyaya giden bir yol vaat ettiğini söylüyor. Başkalarıysa medeniyetimizin çöküşüne yol açabileceğini. Gerçekte, bilimkurgu senaryoları, YZ'nin ırkçılığı sürdürmekten yaratıcı endüstrilerin tamamını tehdit etmeye kadar toplumu tehdit eden daha sinsi yollarından dikkatimizi uzaklaştırdı.

Bu görünmez gücün arkasında YZ'nin gelişimini kontrol altına alıp onu daha da güçlü kılmak için yarışan şirketler var. Doymak bilmez büyüme iştahıyla, işin kolayına kaçtılar ve ürünleri hakkında kamuoyunu yanılttılar; kendilerini YZ'nin son derece şüpheli yöneticileri olmaya giden bir rotaya soktular.

Tarih boyunca hiçbir örgüt, bugünün teknoloji devleri kadar güç toplamamış ya da bu kadar çok insanın hayatına dokunmamıştı. Google, dünyanın internet kullanıcılarının yüzde 90'ı için web araması yapıyor. Microsoft yazılımları bilgisayarı olan insanların yüzde 70'i tarafından kullanılıyor. Ama iki şirketin de gözü doymuyor. Microsoft, Google'ın 150 milyar dolarlık arama işinden pay kapmak istiyor, Google ise Microsoft'un 110 milyar dolarlık bulut işini. Savaşlarını vermek için her biri diğerinin fikirlerine uzandı—ki bu yüzden işin özüne indiğinizde, YZ geleceğimizin yalnızca iki adam tarafından yazıldığını görürsünüz: Sam Altman ve Demis Hassabis.

Biri, otuzlu yaşlarının sonlarına yaklaşan, ofise spor ayakkabıyla gelen, sıska ama sakın bir girişimci. Diğeri, oyunlara takıntılı, kırklı yaşlarının sonlarında eski bir satranç şampiyonu. İkisi de amansız zekâya sahip, çekici liderler; öylesine ilham verici, her şeye kâdir YZ vizyonları çizdiler ki insanlar onları neredeyse bir tarikat bağlılığıyla izledi. Buraya gelmelerinin nedeni de aynıydı: kazanmaya takıntılı olmaları. Dünyanın ChatGPT'yi edinmesinin nedeni Altman'dı. Bu kadar çabuk edinmemizin nedeni ise Hassabis. Yolculukları yalnızca bugünün yarısını tanımlamakla kalmadı. YZ'nin etik geleceğini sanayi devlerinin kontrolü altında yönlendirmeye çalışmak gibi, kapımızı çalacak zorlukları da işaretledi.

Hassabis, insan kadar zeki bir YZ inşa etmeye niyetli dünyanın ilk şirketi DeepMind'ı kurarken bilimsel alay konusunu olmayı göze aldı. Amacı, yaşamın kökenleri, gerçekliğin doğası ve hastalıkların tedavileri üzerine bilimsel keşifler yapmaktı. “Zekâyı çöz, sonra gerisini çöz,” diyordu.

Birkaç yıl sonra Altman, aynı şeyi inşa etmeye çalışmak için OpenAI'yı başlattı; ama odağında insanlığa ekonomik bolluk getirmek, maddi refahı artırmak ve “hepimizin daha iyi yaşamasına yardım etmek” vardı, bana söylediği gibi. “Bu, insanlığın şimdiye dek yarattığı en büyük araç olabilir ve her birimizin mümkün görülenin çok ötesinde şeyler yapmasını sağlayabilir.”

Planları, Silikon Vadisi'nin en çılgın kâhinlerinin bile ötesindeydi. Toplumu dönüştürebilecek ve ekonomiyi, finansı kadük bırakabilecek kadar güçlü bir YZ kurmayı tasarladılar. Ve onun nimetlerinin dağıtıcısı yalnızca Altman ile Hassabis olacaktı.

İnsanlığın son icadı olmaya aday bir şeyi inşa etme arayışlarında, böylesine dönüştürücü bir teknolojinin nasıl denetlenmesi gerektiğiyle de boğuştu. Başta, Google ve Microsoft gibi teknoloji tekellerinin bunu doğrudan yönetmemesi gerektiğine inanıyorlardı. Çünkü onlar insanlığın esenliğinden çok kârı önceleyen yapıları. Bu yüzden yıllarca ve Atlantik'in iki yakasında, araştırma laboratuvarlarını YZ'yi koruyacak ve iyiliği öncelikli kılacak şekilde kurgulamanın yeni yollarını, karanlıkta el yordamıyla aradılar. YZ'nin dikkatli bekçileri olmayı vaat ettiler.

Ama ikisi de birinci olmak istiyordu. Tarihin en güçlü yazılımını kurmak için para ve hesaplama gücüne ihtiyaç vardı. En iyi kaynak da Silikon Vadisi'ydi. Zamanla, Altman da Hassabis de teknoloji devlerine ihtiyaç duyduklarına karar verdi. Süperzekâ yaratma çabaları başarıya yaklaştıkça ve garip yeni ideolojiler onları farklı yönlerden savurdukça, soylu hedeflerinden ödün verdiler. Kontrolü, düzenleyicilerin neredeyse hiç gözetimi olmaksızın YZ araçlarını halka satmak için yarışan şirketlere devrettiler. Bunun önemli sonuçları oldu. YZ'de gücün yoğunlaşması; rekabeti azaltacak, özel hayata yeni müdahaleleri, ırkı ve cinsiyet önyargılarının yeni biçimlerini müjdeleyecekti. Zaten bugün popüler bir YZ aracından kadın görselleri üretmesini isterseniz onları seksi ve açık saçık yapar. Fotogerçekçi bir CEO isterseniz beyaz erkekler üretir; suçlu dersiniz çoğu kez siyah erkekler gelir. Bu tür araçlar; medya akışlarımıza, akıllı telefonlarımıza ve adalet sistemlerine, kamuoyu algısını nasıl şekillendirebilecekleri gerektiği kadar düşünülmeden dahil ediliyor.

İkilinin yolculuğu, iki yüzyıl önce Thomas Edison ile George Westinghouse adlı iki girişimcinin savaşa tuttuğu dönemdekinden çok da farklı değildi. Her biri, elektriği milyonlarca tüketiciye ulaştıracak baskın bir sistem kurma hayalini kovalamıştı. İkisi de mucitten girişimciye evrilmişti ve teknolojilerinin bir gün modern dünyayı çalıştıracığını biliyorlardı. Soru şuydu: Hangi teknoloji baskın çıkacaktı? Sonunda, Westinghouse'un daha verimli elektrik standardı dünyada en yaygın olanı oldu. Ama Akımlar Savaşı'nı kazanan o değildi, General Electric'ti.

Şirket çıkarları Altman ve Hassabis'i gitgide daha büyük ve güçlü modelleri salıvermeye iterken, kazananlar yine teknoloji devleri oldu — tek fark, bu kez yarışın kendi zekâmızı kopyalamak için oluşuydu. Dünya şimdi sersem bir savrulmanın içinde. Üretken YZ, ChatGPT gibi

araçlarla insanları daha verimli kılmayı ve işe yarar bilgiyi parmak uçlarımızla getirmeyi vaat ediyor. Ama her yeniliğin bir bedeli var. İşletmeler ve hükümetler, gerçek ile “YZ tarafından üretilenin” arasındaki ayrımın yazı turaya kaldığı yeni bir gerçekliğe uyum sağlıyor. Şirketler, çalışanlarını ikame edip kâr marjlarını artırmak için YZ yazılımlarına para saçıyor. Ve akıl almaz ölçekte kişisel gözetim yapabilen yeni nesil kişisel YZ aygıtları peyda oluyor.

Bu kitabın ikinci yarısı bu riskleri ortaya koyuyor ama önce buraya nasıl geldiğimizi ve iyilik için YZ kurmaya çalışan iki yenilikçinin vizyonlarının nasıl tekelci güçler tarafından öğütüldüğünü anlatacağım. Bu, idealizmin ama aynı zamanda safdilliğin, egonun ve Büyük Teknoloji¹ firmaları ile Silikon Vadisi balonlarında etik kodu korumanın neredeyse imkânsız olduğunun hikâyesi. Altman ve Hassabis, YZ'nin vasiliği konusunda çözümsüzlüğe düştüler; teknolojiyi geri dönülmez zararlar vermeden yönetebilmek için dünyanın sorumlu bir idareye ihtiyaç duyduğunu biliyorlardı. Ancak tanrısal güce yaklaşan bir YZ'yi, dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinin kaynakları olmadan yaratamayacaklardı. İnsan yaşamını iyileştirme hedefiyle yola çıkarken, sonunda bu şirketleri güçlendirdiler ve insanlığın esenliğini ve geleceğini şirketlerin üstünlük mücadelesinin ortasına bıraktılar. İşte her şey böyle gerçekleşti.

¹ Big Tech: Piyasa değeri açısından Teknoloji sektöründe en büyük ve en etkili şirketler için kullanılan bir terim. Örneğin: Alphabet (Google), Apple, Meta (Facebook), Amazon, Microsoft, Oracle, Nvidia, Tesla. [ÇN]